

**ÖSSZEVONT DOGMATIKA ÉS FUNDAMENTÁLIS
SZIGORLATI TÉTELSOR OSZTATLAN TEOLÓGIA SZAKON**

TÁRGYAI: Teológiai ismeretelmélet; A vallás teológiája; A Hármás–egy Isten; Teremtéstan; Kegyelemtan; Teológiai antropológia; Krisztológia; Szentségtan; Egyháztan; Mariológia; Eszkatológia.

IRODALOM A TÉMAKÖRÖKHÖZ:

BAGYINSZKI ÁGOSTON – VÁRNAI JAKAB: *A kereszténység és a vallások*, jegyzet, Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola, Budapest, 2020.

BEINERT, WOLFGANG (szerk.): *A katolikus dogmatika lexikona*, Vigilia, Budapest, 2004.

CONGAR, YVES: *Az Egyház élő hagyománya. Tanulmány a hagyomány teológiai fogalmáról*, L'Harmattan – Sapientia, Budapest, 2015.

DIÓS ISTVÁN (szerk.): *A II. Vatikáni Zsinat dokumentumai*, Szent István Társulat, Budapest, 2000.

ELŐD ISTVÁN: *Katolikus dogmatika*, Szent István Társulat, Budapest, 1983.

FILA BÉLA: *Isten misztériuma; A Szentháromság; Krisztus misztériuma; Krisztus kegyelme; A kegyelem beteljesedése*, jegyzetek, PPKE HTK, Budapest, 1989–1992.

GÁNÓCZY SÁNDOR: *Bevezetés a katolikus szentségtanba*, Bencés Kiadó, Pannonhalma, 2006.

KERESZTY RÓKUS – PUSKÁS ATTILA: *Jézus Krisztus*, Szent István Társulat, Budapest, 2015.

KOVÁCS ZOLTÁN: *Íme az Úr Szolgálóleánya*, Szent István Társulat, Budapest, 2016.

MCPARTLAN, PAUL: *Az üdvösség szentsége. Bevezetés az eucharisztikus egyháztanba*, L'Harmattan – Sapientia, Budapest, 2015.

MÜLLER, GERHARD LUDWIG: *Katolikus dogmatika. A teológia tanulmányozásához és alkalmazásához*, Kairosz, Budapest, 2007.

MÜLLER, GERHARD LUDWIG: Kinyilatkoztatás–teológiai ismeretelmélet, in uő: *Katolikus Dogmatika*, Budapest, 2007, 3–34.

PUSKÁS ATTILA: *A kegyelem teológiája*, Szent István Társulat, Budapest, 2011.

NEMZETKÖZI TEOLÓGIAI BIZOTTSÁG: *A kereszténység és a vallások*, Szent István Társulat, Budapest, 1998.

PUSKÁS ATTILA: *A teremtés teológiája*, Szent István Társulat, Budapest, 2006.

SCHEFFCZYK, LEO – ZIEGENAUS, ANTON: *Mária az üdvtörténetben*, Szent István Társulat, Budapest, 2004.

SCHNEIDER, THEODOR (szerk.): *A dogmatika kézikönyve*, 1–2. kötet, Budapest, 1995–1997.

SCHÜTZ ANTAL: *Dogmatika. A katolikus hitigazságok rendszere*, 1–2. kötet, Szent István Társulat, Budapest, (különböző kiadások, ill. reprint).

SESBOÜÉ, BERNARD: *Krisztus pedagógiája. Az alapvető krisztológia elemei*, Vigilia, Budapest, 1998.

TAKÁCS JÓZSEF: *Dogmatika*, Örökmécs, Pécel, 2005–2007.

VÁRNAI JAKAB – BAGYINSZKI ÁGOSTON: *A kinyilatkoztatás és a hit*, jegyzet, Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola, Budapest, 2020.

ZIEGENAUS, ANTON: *A teremtés jövője Istenben*, Szent István Társulat, Budapest, 2008.

VÁRNAI JAKAB – BAGYINSZKI ÁGOSTON: *Egyháztan*, jegyzet, 2020.

I. AZ EGYES TÉMAKÖRÖKHÖZ RENDELT SZIGORLATI TÉTELEK

1. Teológiai ismeretelmélet

„Isten Igéjének” analóg jelentései. A kinyilatkoztatás fogalma és tanúsító fórumai. Az egyház „élő hagyománya”. Autoritásformák az egyházban. A teológia „egyháziassága”.

2. A vallás teológiai kérdései

A vallás fogalmi meghatározása a teológia szempontjából. Egy világvallás részletes ismertetése és összevetése a kereszténységgel. A nem–keresztény vallások keresztény teológiai szemlélete.

3. A Hármás–Egy Isten misztériuma

A természetes istenismeret útjai, problematikája. Isten tulajdonságai a filozófiai istentan szerint. A Szentháromság kinyilatkoztatása az Újszövetségben.

Áriusz és a Niceai zsinat. A kappadókiai atyák. Az I. Konstantinápolyi Zsinat. Személy és reláció a Szentháromságban. Immanens és üdvtörténeti Szentháromság.

Dogmatikai tételek Isten misztériumáról (Istentan+Szentháromságtan).

4. Teremtéstan

A teremtés a Bibliában. A *creatio ex nihilo* tanításának kialakulása és jelentése. Fenntartás, együttműködés és gondviselés. Keresztény teremtéshit és evolúciós gondolkodás. Teremtésvédelem.

Dogmatikai tételek a teremtésről.

5. Jézus Krisztus misztériuma

Jézus életének misztériumai. Jézus fiúi öntudata és küldetésstudata. A feltámadás. Az Egyház Krisztusról szóló hitvallásának fejlődése; a khalkédóni zsinat. Személy és természet a krisztológiában. Az Újszövetség krisztológiái. A megváltás képei a Szentírásban. Szent Anzelm a megváltásról.

Dogmatikai tételek Jézus Krisztusról.

6. Kegyelemtan

A kegyelemtan bibliai alapjai. Szent Ágoston kegyelem felfogása. Aquinói Szent Tamás kegyelemtana. Isten egyetemes üdvözítő akarata, előrerendelés és elvetés. Az eredeti és az áteredő bűn, az eredeti igazság és szentség állapota. A megigazulás, az istengyermekség kegyelme, az aktuális kegyelem, a kegyelem tapasztalata.

Dogmatikai tételek a kegyelemtanról.

7. Teológiai antropológia

A keresztény antropológia teremtésteológiai alapjai. Az ember istenképűségének teológiája. Az ember mint test–lélek egysége. Az ember mint személy. Angyalok. A gonosz hatalom valósága.

Dogmatikai tételek az emberről, az angyalokról és a gonoszról.

8. Mariológia

Mária a Szentírásban és a korai Egyház hitében. Istenszülő. Mindenkor szűz. Az áteredő bűn szeplőjétől megőrzött. A mennybe fölvetv.

Dogmatikai tételek Szűz Máriáról

9. Szentségtan (általános és részletes)

Szentségtani alapfogalmak értelmezése: misztérium(ok), sacramentum, signum, szimbólum. A szentségek skolasztikus teológiája (okság, hatékonyság, ex opere operato). A szentségek száma és alapítása. A keresztyény beavatás szentségei. A gyógyítás szentségei. A szolgálat szentségei.

Dogmatikai tételek a szentségekről.

10. Az Eucharisztia

Az utolsó vacsora és az úrvacsora/kenyértörés biblikus értelmezése. A transsubstantiatio és a valóságos jelenlét értelmezései. Az Eucharisztia/szentmise áldozati értelmezésének dimenziói.

Dogmatikai tételek az Eucharisziáról.

11. Eszkatológia

Az eszkatológia bibliai alapjai. A halál teológiája, a halál utáni élet, különítélet. A halál utáni tisztulás. A menny. Az örök elkárhozás valós lehetősége. Jézus Krisztus parúziája, a feltámadás, a világ megítélése, új ég és új föld.

Dogmatikai tételek az eszkatológiáról.

12. Egyháztan

Az ekkleziológia fejlődésének főbb állomásai. Az Egyház mint misztérium. Az Egyház mint szentség. Az Egyház egysége: intézmény és karizma kapcsolata. Az Egyház láthatóságának jelentése. A *communio* jelentősége az Egyházban. A Szentlélek szerepe az Egyházban.

II. AZ EGYES TÉMAKÖRÖKHÖZ TARTOZÓ DOGMATIKAI TÉTELEK (teológiai minősítésekkel)

A tételek magyarázatához lásd alább a Függelékot, ill. különösen az alábbi irodalmat:
A Katolikus Egyház Katekizmusa, Szent István Társulat, Budapest, 2013.

BEINERT, WOLFGANG (szerk.): *A katolikus dogmatika lexikona*, Vigilia, Budapest, 2004.

ELŐD ISTVÁN: *Katolikus dogmatika*, Szent István Társulat, Budapest, 1983.

FILA BÉLA: *Isten misztériuma; A Szentháromság; Krisztus misztériuma; Krisztus kegyelme; A kegyelem beteljesedése*, jegyzetek, PPK HTK, Budapest, 1989–1992.

MÜLLER, GERHARD LUDWIG: *Katolikus dogmatika. A teológia tanulmányozásához és alkalmazásához*, Kairosz, Budapest, 2007.

PUSKÁS ATTILA: *A kegyelem teológiája*, Szent István Társulat, Budapest, 2007.

PUSKÁS ATTILA: *A teremtés teológiája*, Szent István Társulat, Budapest, 2006.

SCHÜTZ ANTAL: *Dogmatika. A katolikus hitigazságok rendszere*, 1–2. kötet, Szent István Társulat, Budapest, (különböző kiadások, ill. reprint).

1. Tételek Isten misztériumáról

Az egy igaz Isten, a mi teremtőnk és Urunk, műveiből, az emberi értelem természetes világosságánál biztosan megismerhető. (hittétel)

Isten léte nem csak az ész természetes ismeretének tárgya, hanem a természetfeletti hité. (hittétel)

Vándor állapotunk természetes istenismerete nem közvetlen és intuitív, hanem közvetett. (biztos)

Isten természetes megismerése analóg megismerés. (biztos)

Isten lényege maga a lét.

Isten végtelen és végtelenül tökéletes. (hittétel)

Istent semmilyen teremtmény nem képes kimerítően megismerni. (hittétel) Isten lényege az üdvözültek számára is felfoghatatlan (hittétel)

Az isteni tulajdonságok azonosak az isteni lényeggel és egymással. (hittétel)

Isten az igaz, az abszolút igazság, minden igazság forrása. Isten abszolút hűség (hittétel)

Isten a jó, a legfőbb jóság, minden jóság forrása. (hittétel)

Isten az abszolút erkölcsi jóság vagy szentség. (hittétel)

Isten az abszolút szépség.

Isten a mindenhatóság, az abszolút hatalom. Isten az ég és föld ura. (hittétel)

Isten végtelenül igazságos. Isten végtelenül irgalmas. (hittétel)

Isten világfeletti, egy és egyszerű, változhatatlan, mindenütt jelenlévő, örök misztérium. (hittétel)

Isten maga az élet, a végtelen, abszolút élet.

Isten végtelen értelem. Isten tudása végtelen. (hittétel) Isten ismeri a múltat, a jelent és a jövőt.

Isten tévedhetetlen biztonsággal ismeri az értelmes teremtmények jövőbeli szabad tetteit. (hittétel)

Isten akarata végtelen. (hittétel)

Isten maga a szeretet. (hittétel) Isten akarja és szereti saját magát szükségszerűen, a rajta kívüli létezőket pedig szabadon. (Hittétel)

Tételek a Szentháromság titkáról

Istenben három személy van: Atya, Fiú, Szentlélek. Mindegyik személy ugyanazt az isteni lényezetet birtokolja. (hittétel)

Istenben valóságos örök immanens eredések vannak. (hittétel)

Az Atya eredet nélküli ősforrás. (hittétel)

A Fiú az Atyától születik. (hittétel)

A Fiú születése, nemződése isteni értelmi tevékenység. (általános biztos teológiai vélemény).

A Szentlélek az Atyától és a Fiútól mint egy elvtől és egyetlen leheléssel származik; a Szentlélek származása nem születés. (hittételek)

A Lélek az Atya és a Fiú akaratából vagy kölcsönös szeretetéből származik. (biztos)

Istenben csak két eredés van: születés és lehelés. (hittétel)

Istenben valóságos vonatkozások vannak. (bennfoglalt hittétel)

Az Istenben lévő valóságos vonatkozások valóságosan azonosak az isteni lényeggel és ezért szubzisztens vonatkozások. (hittétel)

A szentháromsági vonatkozások az isteni lényegtől csak logikailag különböznek.

A szentháromsági vonatkozások egymástól valóságosan különböznek.

Istenben csak négy valóságos vonatkozás van. (biztos tételek)

Az isteni személyek teljesen egymásban vannak. (perichórézis) (hittétel)

Isten külső tevékenységei közösek a három személynek. (hittétel)

2. Tételek a teremtéshez és a teológiai antropológiához

Isten a semmiből teremtett meg mindent, ami rajta kívül létezik. (hittétel)

Isten szabadon, jószágából teremtette a világot. (hittétel)

A világ Isten dicsőségére teremtett. (hittétel)

A három isteni személy a teremtés egyetlen, közös princípiuma. (hittétel)

Isten a világot külső kényszertől vagy belső szükségszerűségtől mentesen teremtette. (hittétel)

Isten a világot jónak teremtette. (hittétel)

A világnak időbeli kezdete van. (hittétel)

Isten létében fenntartja a teremtett dolgokat. (hittétel)

Isten őriz és gondviselésével kormányoz minden teremtett dolgot. (hittétel)

Az első embert Isten teremtette. (hittétel)

Az ember két lényegi elemből áll, anyagi testből és szellemi lélekből. (hittétel)

Az értelmes lélek saját magától és lényegileg a test formája. (hittétel)

Minden embernek szellemi, halhatatlan lelke van. (hittétel)

Az egyes ember lelkét Isten közvetlenül teremti. (általános biztos teol. vélemény)

Isten az idő kezdetén szellemi lényeket, vagyis angyalokat teremtett. (hittétel)

Az angyalok szellemi természetű lények. (hittétel)

A gonosz szellemeket (démonok) Isten jónak teremtette, saját bűnük folytán lettek gonoszok. (hittétel)

A jó angyalok elsődleges feladata Isten dicsőítése és szolgálata, másodlagos feladatuk az emberek őrzése és a róluk való gondoskodás üdvösségükre. (rendes, egyetemes tanítóhivatal alapján hittétel)

Ádám bűne miatt a sátánnak bizonyos hatalma van az emberek felett. (hittétel)

3. Hittételek Jézus Krisztusról

A Názáreti Jézus, az Isten Igéje, az Atya Fia, a Szentháromság egyik személye. (hittétel)

Jézus Krisztus valóságos ember, valóságos testtel és lélekkel. (hittétel)

Jézus Krisztusban az isteni és emberi természet hüposztatikusan, azaz a személy egységében egyesült; a két természet nem vegyült össze, nem változott, hanem megtartotta minden sajátosságát. (hittétel)

Jézus Krisztusban két természetes akarat és két természetes tevékenység van. (hittétel)

A személyes egység (*unio hypostatica*) Krisztus fogantatásának pillanatában kezdődött és soha nem szakadt és szakad meg. (hittétel)

Krisztus emberi természete szerint Istennek természetes és nem fogadott fia. (hittétel)

Ugyanazzal az imádással kell imádni a Fiúistent és Jézust az embert. (hittétel)

Krisztus lelke létezése első pillanatától birtokolta Isten közvetlen látását, amely kizár minden tévedést. (biztos).

Krisztus embersége lényegileg szent a személyes egység miatt. (ált. vélemény) Krisztusban volt megszentelő kegyelem, megfelelő erények és a Szentlélek ajándékai. (biztos)

Krisztusban nem volt bűn, sem az eredeti, sem személyes. (hittétel)

Krisztus vétkezhetetlen volt. (hittételhez közeli)

Krisztustól, a Főtől, a megszentelő kegyelem árad a Misztikus test tagjaira. (általános vélemény)

Az Ige azért testesült meg, hogy az embereket megváltsa. (hittétel)

Krisztus királysága azt jelenti, hogy Krisztus törvényhozó és az emberek bírója. (hittétel)

Krisztus az első és fő közvetítő Isten és az emberek között. (hittétel)

Krisztus mint Istentől rendelt főpap a kereszttől igaz áldozatot mutatott be. (hittétel)

Krisztus kereszthalálával megváltott és kiengesztelt minket Istennel. (hittétel)

Krisztus az Atyának bűneinkért helyettesítő elégtételt adott, (hittételhez közeli) amely egyenlő értékű a megbántásokkal, sőt túláradó és végtelen. (ált. vélemény)

Krisztus nem csak a predestináltakért halt meg (hittétel). Krisztus nem csak a hívőkért halt meg, hanem minden emberért, kivétel nélkül. (hittételhez közeli)

Krisztus kiérdemelte a természetfeletti rend helyreállítását (hittétel) és saját felmagasztalását. (biztos)

4. Hittételek a kegyelemtanhoz

A bűnbeesés előtt az ember megkapta a megszentelő kegyelem természetfeletti ajándékát, valamint az eredeti épség és halhatatlanság természetesen kívüli adományát.

Isten az embernek természetfeletti célt adott. (hittétel)

Ősszüleink az eredeti bűn előtt, a megszentelő kegyelem állapotában voltak. (hittétel)

Az ősszüleők eredeti igazsága (*iustitia originalis*) magába foglalta a következőket: rendetlen kívánságtól való mentesség (hittételhez közeli), a test halhatatlansága (hittétel), fájdalomtól való mentesség, (ált. teol. vélemény) tudás ajándéka (ált. teol. vélemény).

Ádám (az első ember) a megszentelő kegyelmet nem csak saját maga számára kapta, hanem leszármazottai számára is. (biztos)

Ősszüleink a paradicsomban súlyosan vétkeztek, amikor megszegték Isten parancsát. (hittétel az Egyház rendes és egyetemes tanítása alapján)

A bűn által ősszüleink elveszítették a megszentelő kegyelmet és magukra vonták Isten haragját. (hittétel)

Osztályrészük lett a halál és a sátán fogságába kerültek. (hittétel)

Ádám bűne átszármazik minden leszármazottjára, nemzés, és nem utánpótlás útján. (hittétel)

Az eredeti bűn a kegyelemtől való megfosztottságban áll. (ált. vélemény)

Az eredeti bűn megfosztja az embert a megszentelő kegyelemtől, és az emberi természet teljes épségének természetesen túli adományaitól. (hittétel a megszentelő kegyelemre és a halhatatlanság ajándékára vonatkozóan)

Aki az eredeti bűn állapotában hal meg, ki van zárva Isten boldogító színe látásából. (hittétel)

Isten komolyan akarja a már megigazult ember üdvösségét, ezért elégséges kegyelmet ad neki a parancsok megtartásához, azaz a súlyos bűnök elkerüléséhez. (hittétel)

Isten komolyan akarja mindenki üdvösségét, ezért a bűn állapotában lévő emberek, a közönséges és megátalkodott bűnösök is kapnak elégséges kegyelmet a megtéréshez. (hittétel a rendes és egyetemes Tanítóhivatal alapján)

Isten a hitetlenektől sem tagadja meg az üdvösségre szükséges kegyelmet. (hittételhez közelítő tanítás)

Van örök, csalatkozhatatlan és változhatatlan predesztináció. (hittétel)

Különleges kinyilatkoztatás nélkül senki sem lehet biztos a maga predesztináltságában. (biztos teol. tétel)

Nincs feltétlen (megelőző, abszolút) pozitív elvetés, Isten csakis a saját személyes bűneikre való tekintettel (*post praevisa demerita*) engedi elkárhozni azokat, akik elkárhoznak. (hittétel)

Van feltételes (követő, *post praevisa demerita*) elvetés: Isten előre látja, hogy kik azok, akik szabad akarattal visszautasítják a kegyelmet, és ezért elkárhoznak. Ezt nemcsak tudja, de meg is engedi, megengedőleg akarja. (nem definiált hittétel).

A megigazulás a bűnök megbocsátása, a belső ember megszentelése és megújulása. (hittétel)

A felnőtt ember köteles a megigazulásra előkészülni hittel és erényes élettel, de ezzel még nem érdemi ki a megigazulást. Az előkészítő tettekhez és a hit kezdetéhez is belső, felemelő kegyelem szükséges. (hittétel)

A még meg nem igazult ember nem minden tette bűn, azaz képes erkölcsileg jó cselekedetekre. (hittétel)

A megigazulást bármely súlyos bűnnel elveszíthetjük. Külön kegyelmi segítség nélkül a megigazult ember sokáig a bűnököt nem képes elkerülni és kitartani. (hittétel) Külön kiváltság nélkül a bocsánatos bűnököt sem képes elkerülni a megigazult ember. A végső állhatatosság Isten nagy ajándéka.

A megigazulásban az ember részesedik az isteni természetben. (biztos) Isten fogadott fia és örököse, Isten barátja lesz. (hittétel) Teremtetlen ajándékot, a benne lakó Szentlelket és teremtett ajándékot, megszentelő kegyelmet kap.

A megigazult ember a megszentelő kegyelemmel megkapja a beléöntött erkölcsi erényeket és a Szentlélek ajándékait. (ált. vélemény)

A kegyelem növekedhet a jó cselekedetek révén. (hittétel)

A tette adott (aktuális, segítő) kegyelem közvetlen megvilágítja az értelmet és indítja az akaratot, az üdvös cselekedetet megelőzi és segíti. (ált. vélemény)

Az emberiség jelen állapotában van hatékony kegyelem, és van valóban és csupán csak elégséges kegyelem. (a kegyelem nem ellenállhatatlan) (hittétel)

A jó cselekedetek által a megigazult valóban érdemet, természetfeletti jutalmat szerez: a megszentelő kegyelem növekedését, az örök életet és a mennyei dicsőség növekedését. (hittétel)

Kegyelemtani hittételek csoportosítva:

1) A megigazulásra vonatkozó hittételek:

- A megigazulás a bűnök megbocsátása, a belső ember megszentelése és megújítása
- A még meg nem igazult ember nem minden tette bűn.
- A megigazult ember részesedik az isteni természetben, Isten fogadott fia és örököse lesz, teremtetlen ajándékot: a benne lakó Szentlelket, és teremtett ajándékot: a megszentelő kegyelmet kapja.
- A felnőtt ember köteles a megigazulásra előkészülni hittel és erényes élettel, de ezzel még nem érdemi ki a megigazulást. Az előkészítő tettekhez és a hit kezdetéhez is belső, felemelő kegyelem szükséges.
- A megigazulásban kapott kegyelem nem egyenlő mindenkiben: növekedhet, a parancsok megtartásával növelni kell, és a megigazulást bármely halálos bűnnel elveszíthetjük.
- Külön kegyelmi segítség nélkül a megigazult ember a bűnököt nem képes sokáig elkerülni és a megigazult állapotban kitartani, kiváltság nélkül a bocsánatos bűnököt sem képes elkerülni. A végső állhatatosság Isten nagy ajándéka.

- A megigazult ember Isten kegyelme és Krisztus érdemei által jócselekedeti révén kiérdemli a kegyelem növekedését, az örök életet, az örök élet elnyerését és a dicsőség növekedését.

2) **Isten egyetemes üdvözítő akaratára vonatkozó hittételek:**

- Van örök, csalatkozhatatlan és változhatatlan predesztináció: Isten minden embert őszintén és előzetesen üdvözíteni akar. Sem a közönséges, sem a megátalkodott bűnösöktől, sem a hitetlenektől nem tagadja meg az üdvösségre szükséges kegyelmet.
- Isten komolyan akarja a már megigazult ember üdvösségét, ezért elégséges kegyelmet ad neki a parancsok megtartásához, azaz a súlyos bűnök elkerüléséhez.
- Az emberiség jelen állapotában van hatékony, és van valóban elégséges, de csupán csak elégséges kegyelem.
- A tette adott (aktuális, segítő) kegyelem közvetlenül megvilágítja az értelmet és indítja az akaratot, az üdvös cselekedetet megelőzi és segíti.
- Nincs föltétlen (megelőző, abszolút) pozitív elvetés, Isten csakis saját személyes bűneikre való tekintettel engedi elkárhozni azokat, akik elkárhoznak.
- Van feltételes (követő) elvetés: Isten előre látja, hogy kik azok, akik szabad akarattal visszautasítják kegyelmét, és ezért elkárhoznak. Ezt nemcsak tudja, de meg is engedi, megengedőleg akarja.

3) **Az áteredő bűnre és az eredeti igazság állapotára vonatkozó hittételek:**

- A történelem kezdetén az ember (összüleink, az első emberpár) Isten parancsát megszegve bünt követett el (eredeti bűn), s így elvesztette az eredeti ártatlanság állapotát, melyet utódainak is közvetítenie kellett volna.
- Az áteredő bűn az eredeti ártatlanságtól való megfosztottság és a bűntől megsebzettség állapota, mely az első bűn következtében állt elő, és minden embert előzetesen érint az emberiséghez való tartozás révén. Az áteredő bűn nem azonos a rendezetlen kívánsággal (konkupiszcenciával).

5. Hittételek az Egyházzal

Az Egyházat Jézus Krisztus alapította. (hittétel)

Jézus Krisztus az Egyház láthatatlan feje. (hittétel)

Az Egyház fogyatkozhatatlan, azaz a világ végéig fennmarad mint az üdvösség intézménye, amelyet Krisztus alapított. (biztos)

Krisztus egyházának hierarchikus alkotmányt adott. (hittétel)

Krisztus Péter apostolt az apostolok közül elsővé és az Egyház látható fejévé tette, és joghatósági primátust adott neki. A római pápa Péter utóda. Róma püspöke Krisztus valódi helytartója, az Egyház feje, minden keresztény atyja és tanítója, aki az egész Egyház felett teljes joghatósági primátussal rendelkezik. (hittételek)

A római pápa tévedhetetlen, amikor *ex cathedra* nyilatkozik hit és erkölcs kérdéseiben. (hittétel)

A püspöki kollégium, közösségben egymással és Péter utódával, hit és erkölcs dolgairól tévedhetetlenül tanít. (hittétel)

A Szentlélek az Egyház lelke. (ált. vélemény)

Az Egyház szükséges az üdvösségre. (hittétel)

Az Egyház látható közösség. (hittétel)

Az Egyház hitre és erkölcsre vonatkozó tanításában tévedhetetlen. (hittétel)

A tévedhetetlenség elsődleges tárgyai a kinyilatkoztatott igazságok. (hittétel)

A tévedhetetlenség másodlagos tárgyai azok a hitre és erkölcsre vonatkozó igazságok, amelyek bár formális értelemben nem kinyilatkoztatottak, de a kinyilatkoztatáshoz kapcsolódnak és szükségesek a hitletétemény hűségese megvédéséhez és kifejtéséhez. (biztos)

Az Egyház egy, szent, katolikus, apostoli. (hittétel)

Isten országának tagjai, akiket megszentelt Krisztus megváltó kegyelme, itt a földön és a túlvilágon, a természetfeletti élet közösségében vannak Krisztussal a fővel és egymással. (=szentek közössége) (biztos).

6. Tételek Szűz Máriáról

Szűz Mária valóban Isten anyja. (hittétel)

Szűz Mária – Krisztus érdemeire való tekintettel – az eredeti bűn feltja nélkül fogantatott. (hittétel)

Isten különleges kegyelmi adományából Mária mentes volt földi élete során minden személyes büntől. (hittételhez közeli)

Mária szűz a szülés előtt, alatt és után mindenkor. (hittétel)

Földi életpályája befejeztével Szűz Mária testestől–lelkestől felvétetett a mennyei dicsőségbe. (hittétel)

Mária adta a világnak a Megváltót, és így minden kegyelem közvetítője lett. (biztos)

7-8. Hittételek a szentségekről

A Katolikus Egyház úgy tanítja, hogy hét szentség van (DS 860, 1310, 1601), de ezek egymás között nem egyenlők (DS 1603).

A szentségeket Jézus Krisztus alapította (DS 1601).

Ha a szertartást az Egyház által megkívánt anyag, forma és szándék szerint végzik, a szentség létrejön (DS 1262, 1312, 1611, 1613).

A szentségek feltételezik, táplálják, erősítik és kifejezik a hitet (SC 59).

A szentségek részesítenek Krisztus halálának és feltámadásának, vagyis húsvét misztériumának kegyelmében. (SC 61)

Krisztus jelen van az Egyházban: a pap személyében, az eucharisztikus színek alatt, igéjében és egyházi testében (SC 7).

A keresztség, a bérmálás és az egyházi rend szentsége eltörölhetetlen lelki jegyet hagy, nem megismételhető (DS 1313, 1609, 1624).

A keresztséghez természetes víz szükséges, és az Atya és a Fiú és a Szentlélek nevében szolgáltatják ki (DS 802, 1314, 1615, 1617).

A keresztségben részesülő minden bűne bocsánatot nyer (DS 150, 1316, 1515, 1672), és Krisztus egyházi testének tagja lesz (DS 1314, 1671).

Szükség esetén bárki keresztelhet (DS 1315, 2536).

Az eucharisztia szentségét Jézus az utolsó vacsorán alapította (DS 1637-1638, 1740).

Az eucharisztia során a kenyér és a bor Krisztus testévé és vérévé válik (DS 802, 1321, 1640, 1651, 4413). Az átlényegülés (transsubstantiatio) fogalma ennek megfelelő, alkalmas kifejezése (DS 1642, 1652).

Az eucharisztia ünneplését érvényesen felszentelt püspök vagy pap vezetheti (DS 802, 4541).

A szentmise valódi áldozat, amelyben Krisztus keresztáldozata jelenvalóvá lesz DS 1739-41, 1751.

A szentmiseáldozatban az áldozati adomány és a feláldozó azonos, csak a felajánlás módja különbözik. DS 1743

A szentmiseáldozta nem csak hálaadó és dicsőítő, hanem könyörgő és engesztelő áldozat is. DS 1743, 1753

9. Hittételek az eszkatológiához

Halál

Az üdvösség jelen rendjében a halál a bűn következménye. (hittétel)

Minden ember, aki alá van vetve az eredeti bűnnek, alá van vetve a halál törvényének. (hittétel)

A halállal lezárul az érdemszerzés ideje és a megtérés lehetősége. (biztos)

Rögtön a halál után bekövetkezik a különítélet, amikor isteni ítélet dönt az elhunyt örök sorsáról. (hittételhez közeli)

Menny

Az igazak lelkei, akik a halál pillanatában mentesek minden büntől és büntetéstől, belépnek a Paradicsomba. (hittétel)

A mennyei boldogság örökké tart. (hittétel)

A mennyei boldogság foka különbözik az egyes üdvözültekben érdemeik szerint. (hittétel)

Az üdvözültek az isteni lényeket közvetlenül és intuitíve látják. (hittétel)

Isten közvetlen látása felülmúlja az emberi értelem képességeit, mert természetfeletti. (hittétel)

Isten közvetlen látásához az emberi léleknek szüksége van a dicsőség fényére (hittétel)

Pokol

Azok lelkei, akik halálos bűn állapotában haltak meg, a pokolba kerülnek, ahol kettős büntetés van: Isten elvesztése és érzésszerű kínok, melyek örökkévalóak. (hittétel)

Tisztulás

Azon igazak lelkei, akik a halál pillanatában bocsánatos bűn vagy ideig tartó büntetés állapotában vannak, a purgatóriumba kerülnek. (hittétel)

Parúzia

A világ végén Krisztus eljön dicsőségében hogy megítélje az embereket. (hittétel)

Minden halott testben feltámad az utolsó napon. (hittétel)

A halottak abban a testben támadnak fel, amelyben a földön éltek. (hittétel)

Krisztus eljövetelekor mindenkit megítél. (hittétel)

A jelen világ véget ér az utolsó napon. (biztos)

A jelen világ meg fog újulni. (biztos)

FÜGGELÉK

TANÍTÓHIVATALI MEGNYILATKOZÁSOK A FENTI TÉTELEKHEZ

Ha másként nincs jelölve, a számok a Denzingerre utalnak:

DENZINGER, HEINRICH – HÜNERMANN, PETER (szerk.): *Hitvallások és az Egyház Tanítói Hivatalának megnyilatkozásai*, Bányterenyé – Budapest, 2004.

1. Istentan

Egyetlen személyes Isten van: 30, 40, 125, 150, 71, 3001, 3021, 3022.

Isten transzcendenciája és tökéletessége: 3001.

Isten a világ teremtője: 3001, 3021.

Isten megismerhetősége: 3026.

Isten léte a természetfeletti hit tárgya: 3001, 3021, 3875–3876.

Vándor állapotunk természetes istenismerete közvetett: 895, 2841–2847 (ontologizmus elítélése), 3201–3210.

Istent semmilyen teremtmény nem képes kimerítően megismerni. Isten lényege az üdvözültek számára is felfoghatatlan: 800 (Isten incomprehensibilis, ineffabilis), 3001.

Isten végtelen és végtelenül tökéletes: 3001.

Az isteni tulajdonságok azonosak az isteni lényeggel és egymással: 1330, 745.

Isten abszolút egyszerű: 800, 3001.

Az isteni tulajdonságok: 800, 3001.

Isten tudása: 3001, 3003.

Isten akarata: 3000.

Isten szeretete: 3025, 3002.

Isten mindenhatósága: 3001, 800.

Isten igazságossága és irgalma: 3001.

1. Szentháromságtan

Szentháromságtani tévedések: 75, 150, 153–176, 421, 4522.

Szentháromságtan kifejtése: 525–532, 568–570, 851–853, 1330–1331.

Szentlélek származása: 850, 1300–1303.

2. Teremtés

Semmiből teremtés: 3025, 800.

Isten szabadon, jóságából teremtette a világot: 3002, 3001.

A világ Isten dicsőségére teremtett: 3025.

A három isteni személy a teremtés egyetlen, közös princípiuma: 1331.

Isten a világot külső kényszertől vagy belső szükségszerűségtől mentesen teremtette: 3002, 3025.

Isten a világot jónak teremtette: 1333.

A világnak időbeli kezdete van: 800, 3002, 951–953.

Isten létében fenntartja a teremtett dolgokat: 3003.

Isten őriz és gondviselésével kormányoz minden teremtett dolgot: 3003.

Az első embert Isten teremtette: 3002, 800, 3896.

Az emberi nem egy: 3897, Nostra aetate 1.

Az ember két lényegi elemből áll, anyagi testből és szellemi lélekből: 3002, 800.

A lélek a test formája: 902, 1440, 2828.

Minden embernek szellemi, halhatatlan lelke van: 1440.

Az egyes ember lelkét Isten közvetlenül teremti: 1440, 3896.

Isten az idő kezdetén szellemi lényeket, vagyis angyalokat teremtett: 800.

Az angyalok szellemi lények: 800, 3002.

A gonosz szellemeket (démonok) Isten jónak teremtette, saját bűnük folytán lettek gonoszok: 800.

Ádám bűne miatt a sátánnak bizonyos hatalma van az emberek felett: 1511, 1521.

3. Krisztológia

A Názáreti Jézus, az Isten Igéje, az Atya Fia, a Szentháromság egyik személye: ld. hitvallások
Jézus Krisztus valóságos ember: hitvallások, khalkédóni zsinat.

Jézus Krisztusban az isteni és emberi természet hüposztatikusan, azaz a személy egységben egyesült; a két természet nem vegyült össze, nem változott, hanem megtartotta minden sajátosságát: 301, 293–294, 3905.

Jézus Krisztusban két természetes akarat és két természetes tevékenység van: 510–516, 556–557.

A személyes egység (*unio hypostatica*) Krisztus fogantatásának pillanatában kezdődött és soha nem szakadt és szakad meg: 404.

Krisztus emberi természete szerint Istennek természetes és nem fogadott fia: 595, 610–611.

Egyetlen imádással kell imádni a megtestesült Igét, amely kiterjed az emberségére is: 431, 2661.

Krisztus lelke létezése első pillanatától birtokolta Isten közvetlen látását. Ez a tudás kizár minden tévedést: 3812, 3645–3647. KEK 473–474.

Krisztusban nem volt eredeti bűn: 1347 Nem volt benne rendetlen kívánság: 434; sem személyes bűn: 301.

Krisztus emberi akarata vétkezhetetlen: 434.

Krisztustól, a Főtől, a megszentelő kegyelem árad a Misztikus test tagjaira: Jn 1,16; *Mystici Corporis* enciklika, p.215.

Az Ige azért testesült meg, hogy az embereket megváltsa: hitvallások.

Krisztus királysága azt jelenti, hogy Krisztus törvényhozó és az emberek bírója: 1571, 3675–3679.

Krisztus papsága: 261, 1739–1741; Krisztus a kereszten oltárán igaz áldozatot mutatott be: 261, 1743, 1739–1740, 3438.

Krisztus kereszthalálával megváltott és kiengesztelt minket Istennel: 1513, 1739–1741.

Krisztus az Atyának bűneinkért helyettesítő elégtételt adott: 1528, amely egyenlő értékű a megbántásokkal, sőt túlaradó és végtelen: 1025.

Krisztus nem csak a predestináltakért halt meg: 2005 Krisztus nem csak a hívőkért halt meg, hanem minden emberért, kivétel nélkül: 2304, 1522.

Krisztus kiérdemelte a természetfeletti rend helyreállítását: 1513, 1528.

4. Kegyelemtan

Isten az embernek természetfeletti célt adott: 3005, 3028.

Ősszüleink az eredeti bűn előtt a megszentelő kegyelem állapotában voltak: 1511, 1921–1926, 2435, 2616.

Az ősszüleink eredeti igazsága magába foglalta a következőket: rendetlen kívánságtól való mentesség, a test halhatatlansága, fájdalomtól való mentesség, tudás ajándéka: 1515, 1511, 222. Ádám (az első ember) a megszentelő kegyelmet nem csak saját maga számára kapta, hanem leszármazottai számára is: 1512.

Ősszüleink a paradicsomban súlyosan vétkeztek, amikor megszegték Isten parancsát: 1511.

A bűn által ősszüleink elveszítették a megszentelő kegyelmet és magukra vonták Isten haragját. Osztlányrészükké lett a halál és a sátán fogságába kerültek: 1511.

Ádám bűne átszármazik minden leszármazottjára, nemzés, és nem utánzás útján: 1512–1514.

Az eredeti bűn a kegyelemtől való megfosztottságban áll. 1512: a lélek halála.

Az eredeti bűn megfosztja az embert a megszentelő kegyelemtől, és az emberi természet teljes épségének természetesen túli adományaitól: 1511–1512.

Aki az eredeti bűn állapotában hal meg, ki van zárva Isten boldogító színe látásából: 693.

Isten komolyan akarja a már megigazult ember üdvösségét, azért elégséges kegyelmet ad neki a parancsok megtartásához, azaz a súlyos bűnök elkerüléséhez: 397, 1568, 2001.

Isten komolyan akarja mindenki üdvösségét, ezért a bűn állapotában lévő emberek, a közönséges és megátalkodott bűnösök is kapnak elégséges kegyelmet a megtéréshez: 802.

Isten a hitetlenektől sem tagadja meg az üdvösségre szükséges kegyelmet: 2304–2305, 2426.

Van örök, csalatkozhatatlan és változhatatlan predesztináció: 1540, 1565, 1567.

Különleges kinyilatkoztatás nélkül senki sem lehet biztos a maga predesztináltóságában: 1540, 1565, 1566.

Nincs feltétlen pozitív elvetés, Isten csakis a saját személyes bűneikre való tekintettel engedi elkárhozni azokat, akik elkárhoznak: 397, 1567.

A megigazulás a bűnök megbocsátása, a belső ember megszentelése és megújulása: 1528.

A felnőtt ember köteles a megigazulásra előkészülni hittel és erényes élettel, de ezzel még nem érdemi ki a megigazulást. Az előkészítő tettekhez és a hit kezdetéhez is belső, felemelő kegyelem szükséges: 375, 1525–1526, 1553.

A még meg nem igazult ember nem minden tette bűn, azaz képes erkölcsileg jó cselekedetekre: 1557 1935 1940.

A megigazultságot bármely súlyos bűnnel elveszíthetjük: 1544 Külön kegyelmi segítség nélkül a megigazult ember sokáig a bűnöket nem képes elkerülni és kitarítani: 380 1572 Külön kiváltság nélkül a bocsánatos bűnöket sem képes elkerülni. A végső állhatatosság Isten nagy ajándéka: 1566.

A megigazulásban az ember részesedik az isteni természetben. Isten fogadott fia és örököse: 1524; Isten barátja lesz: 1528. Teremtetlen ajándékot, a benne lakó Szentlelket és teremtett ajándékot, megszentelő kegyelmet kap: 1528–1532, 1545–1549, 3329–3331.

A megigazult ember a megszentelő kegyelemmel megkapja a beléöntött erkölcsi erényeket és a Szentlélek ajándékait: 904.

A kegyelem növekedhet a jó cselekedetek révén: 1528.

A tette adott (aktuális, segítő) kegyelem közvetlen megvilágítja az értelmet és indítja az akaratot, az üdvös cselekedetet megelőzi és segíti: 1545–1546.

Az emberiség jelen állapotában van hatékony kegyelem, és van valóban és csupán csak elégséges kegyelem: 1554, 2306, (a kegyelem nem ellenállhatatlan) 2001–2002.

A jó cselekedetek által a megigazult valóban érdemet, természetfeletti jutalmat szerez: 388; a megszentelő kegyelem növekedését, az örök életet és a mennyei dicsőség növekedését: 1582 1574, 1535.

5. Egyháztan

Az Egyházat Jézus Krisztus alapította: 3050, 3540, 4530.

Jézus Krisztus az Egyház láthatatlan feje: 870, 1546.

Az egyház fogyatkozhatatlan, azaz a világ végéig fennmarad mint az üdvösség intézménye, amelyet Krisztus alapított: 3056, 3013, 2495, 2601, 3453.

Krisztus egyházának hierarchikus alkotmányt adott: 1776, 3801, LG III. fej.

Krisztus Péter apostolt az apostolok közül elsővé és az Egyház látható fejévé tette, és joghatósági primátust adott neki. A római pápa Péter utóda. Róma püspöke Krisztus valódi helytartója, az Egyház feje, minden keresztény atya és tanítója, aki az egész Egyház felett teljes joghatósági primátussal rendelkezik: 861, 942, 1307, 3051, 3053, 3056–3060, LG 22.

A római pápa tévedhetetlen, amikor *ex cathedra* nyilatkozik hit és erkölcs kérdéseiben: 3072–3074.

A püspöki kollégium, közösségben egymással és Péter utódával, hit és erkölcs dolgairól tévedhetetlenül tanít: LG 25, 3061.

A Szentlélek az Egyház lelke: 3328, 3807–3808, LG 2–4.

Az Egyház szükséges az üdvösségre: 870–875, 1351, 2865, 3866–3872, LG 14, Redemptoris missio enc. 9., 5089.

Az Egyház látható közösség: 1201, 3300, LG 8.

Az Egyház hitre és erkölcsre vonatkozó tanításában tévedhetetlen: 4531, DV 8.

A tévedhetetlenség elsődleges tárgyai a kinyilatkoztatott igazságok: 1839, LG 25, 4534–4540, 4877–4878.

A tévedhetetlenség másodlagos tárgyai azok a hitre és erkölcsre vonatkozó igazságok, amelyek bár formális értelemben nem kinyilatkoztatottak, de a kinyilatkoztatáshoz kapcsolódnak és szükségesek a hitletétemény hűségese megvédéséhez és kifejtéséhez: 3070.

Az Egyház egy: 870–872, 3051, LG 8, 5088; szent: 3013 (Az Egyháznak bűnös tagjai is vannak: 2472–2478, 2615); katolikus: 2886–2888; apostoli.

Isten országának tagjai, akiket megszentelt Krisztus megváltó kegyelme, itt a földön és a túlvilágon, a természetfeletti élet közösségében vannak Krisztussal a fővel és egymással: Ld. Hitvallások, 3804–3805, 1027, 1821–1825, 1398, 1821, 4654.

6. Mariológia

Szűz Mária valóban Isten anyja: 252

Szűz Mária az eredeti bűn feltja nélkül fogantatott: 2803

Isten különleges kegyelmi adományából Mária mentes volt földi élete során minden személyes büntől: 1573

Mária szűz a szülés előtt, alatt és után mindenkor: 503, 1880, 422

Földi életpályája befejeztével Szűz Mária testestől–lelkestől felvétetett a mennyei dicsőségbe: 3903.

Mária adta a világnak a Megváltót, és így minden kegyelem közvetítője lett: 3274, 3370, LG 60–62.

7–8. Szentségtan

A hét szentség: 1310, 1600–1613, 3439–3451, 3489.

Egyes szentségek:

Eucharisztia: 1320–1322, 3891, 1635–1661, 1738–1759, 4410–4413. Keresztség: 794, 1314–1316. Bűnbánat: 1323, 1667–1693. Betegek kenete: 1694–1700. Egyházi rend: 1764–1778, 4590–4606, 4980–4983. Házasság: 1797–1816, 4470–4479.

9. Eszkatológia

Az üdvösség jelen rendjében a halál a bűn következménye: 1511–1512.

Minden ember, aki alá van vetve az eredeti bűnnek, alá van vetve a halál törvényének: 1512.

A halállal lezárul az érdemszerzés ideje és a megtérés lehetősége: 411.

Rögtön a halál után bekövetkezik a különítélet, amikor isteni ítélet dönt az elhunyt örök sorsáról: 854, 1304–1306, 990–991.

Az igazak lelkei, akik a halál pillanatában mentesek minden büntől és büntetéstől, belépnek a Paradicsomba: 1000, 1316.

A mennyei boldogság örökké tart: 1000.

A mennyei boldogság foka különbözik az egyes üdvözültekben érdemeik szerint: 1582, 1305.

Az üdvözültek az isteni lényeket közvetlenül és intuitíve látják: 1000–1001.

Azok lelkei, akik halálos bűn állapotában haltak meg, a pokolba kerülnek: 1075, 1002.

Azon igazak lelkei, akik a halál pillanatában bocsánatos bűn vagy ideigtartó büntetés állapotában vannak, a purgatóriumba kerülnek: 839, 1488, 856–859, 1820, 1867.

A világ végén Krisztus eljön dicsőségében, hogy megítélje az embereket: Hitvallások, 801.

Minden halott testben feltámad az utolsó napon: hitvallások.

A halottak abban a testben támadnak fel, amelyben a földön éltek: 801.

Krisztus eljövetelekor mindenkit megítél: hitvallások, 409, 411, 443, 801, 859, 1002, 4655.